


## PERSBERICHT

20 JANUARI 2022

### Verslag aan het federale parlement: HR-beleid in de penitentiaire diensten - organisatie en performantie



Het Rekenhof heeft een audit uitgevoerd naar de organisatie en performantie van het HR-beleid in de penitentiaire diensten. Daaruit blijkt dat het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen van de FOD Justitie te kampen heeft met personeelstekorten, een hoge werkdruk en een grote verlofachterstand, en daarnaast ook wordt geconfronteerd met belangrijke besparingen en de invoering van de gewaarborgde dienstverlening. De evaluatie van deze gewaarborgde dienstverlening, zoals opgelegd door de wet van 23 maart 2019, werd nog niet uitgevoerd. Ook de hervormingen ter verbetering van de operationele werking, waarvan de contouren werden vastgelegd in dezelfde wet, lopen vertraging op.

In 2017 werd, na de rationalisatieoefening “Anders Werken”, het personeelskader van de bewakingsagenten teruggedbracht van 7.075 naar 6.825 VTE (voltijds equivalenten). Om de sociale onrust die met deze hervorming gepaard ging te temperen, beloofde de overheid dat de werkdruk niet zou toenemen en kende ze de personeelsleden ook een “flexipremie” toe.

In de praktijk blijkt dat ook het afgeslankte personeelskader moeilijk kan worden ingevuld. Als voornaamste redenen voor het personeelstekort worden gekende problemen aangehaald zoals de moeilijke arbeidsmarkt, de omslachtige statutaire wervingsprocedure en het hoge absentisme. Kwalitatief onderzoek naar deze elementen werd tot dusver nog niet verricht.

Om personeelstekorten op te vangen, steunen gevangenisinstellingen steeds vaker op de aanwerving van personeelsleden met een startbaanovereenkomst. De wervingsprocedures hiervoor zijn immers erg soepel en worden door de lokale gevangenisinstellingen uitgevoerd zonder tussenkomst van het selectiebureau van de overheid (Selor). Deze tewerkstellingsvorm beantwoordt echter niet aan het principe van statutaire werving. Bovendien bestaat de opleiding van deze personeelscategorie, precies door het tijdelijke karakter van de tewerkstelling, doorgaans slechts uit een ingekorte onthaaltraining. Dit valt moeilijk te rijmen met de verantwoordelijkheden van een penitentiair beambte en met het belang dat ook het nieuwe wettelijke statuut van de penitentiaire beampten aan de opleiding toekent.

Doordat personeelsleden stelselmatig moeten inspringen om het personeelstekort en het absentisme op te vangen, hebben zij over de jaren heen een groot verlofkrediet opgebouwd van in totaal 560.000 dagen. Het is essentieel deze evolutie zo snel mogelijk te keren, al blijkt een haalbare remedie niet onmiddellijk voorhanden.

De stakingen in de marge van het project “Anders Werken” brachten ook de invoering van de gewaarborgde dienstverlening in een stroomversnelling. In juli 2017 werd België terechtgewezen door de Raad van Europa voor de slechte leefomstandigheden van de gedetineerden tijdens stakingen. De gegarandeerde dienstverlening kon hierdoor niet langer uitblijven en werd, zij het zonder syndicaal akkoord, ingevoerd door de wet van 23 maart 2019 betreffende de organisatie van de penitentiaire diensten en van het statuut van het penitentiair personeel.

Diezelfde wet legde ook de contouren vast van de hervormingen van de werking van het gevangeniswezen in zijn geheel, zoals een uitgebouwde opleidingsdienst met dito opleidingsbeleid, een geactualiseerd deontologisch kader, aangepaste aanwervings- en verlofmodaliteiten en een functiedifferentiatie tussen bewakings- en begeleidingstaken. De concrete invulling hiervan kwam toe aan de regering. Door de budgettaire restricties, het uitvoerige sociale overleg en de moeilijke regeringsvorming laten, ruim twee jaar na datum, concrete maatregelen nog op zich wachten.

Het Rekenhof stelde bovendien vast dat de wet op een aantal vlakken afwijkt van de aanbevelingen van de Raad van Europa. Zo lijkt de wet naast statutaire ook permanente contractuele tewerkstelling toe te staan en is het slagen in een basisopleiding niet opgenomen als dwingende voorwaarde om definitief te worden aangeworven.

Het enige hoofdstuk van de wet dat tot dusver werd geconcretiseerd, betreft de gewaarborgde dienstverlening. Om deze dienstverlening te kunnen garanderen tijdens stakingen werd een minimale bezettingsgraad per gevangenis vastgelegd. Indien de duur van een staking minder bedraagt dan 24 uren wordt die minimale bezettingsnorm met 20 tot 25% verminderd. Het Rekenhof is van oordeel dat de dienstverlening in dat geval in het gedrang kan komen. Voorts stelde het vast dat de wettelijk opgelegde evaluatie van het systeem van de gewaarborgde dienstverlening, uiterlijk gepland tegen 1 juli 2020, nog niet is uitgevoerd.

#### **Informatie voor de pers**

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag “HR-beleid in de penitentiaire diensten - organisatie en performantie”, de samenvatting en dit persbericht zijn enkel in elektronische versie beschikbaar op [www.rekenhof.be](http://www.rekenhof.be).